



## פתיחה

מה בין הכרת תודה לבין העברת ביקורת וכיצד עלינו להגביר את החיובי על פני השלילי במציאות? לפעמים נדמה בעינינו ההכרה בטוב והגברתו כדבר תמים ונאיבי ואילו הביקורת והעמידה מהצד כעניין בוגר ומושכל. האמת יכולה להיות הפוכה בהחלט! ההכרה בטוב והודיה עליו דורשת בשלות ובגרות ואילו הביקורת היא הפתרון הקל והזמין לרוב. יחד עם התלמידים והתלמידות נכיר בכוח של חיזוק החיובי והגברתו.

## מטרות:

- « להכיר ולהבדיל בין הביקורת השלילית לבין היכולת לבחור בראיית הטוב
- « לחזק את הראיה החיובית על המציאות

## עזרים:



- עיתונים
- חומרי אומנות
- דבק
- מספרים
- טוש ללוח
- דפים חלקים
- כלי כתיבה
- טושים וצבעים
- דבק סלוטייפ

## מהלך:

●● **הבעת תודה:** נכתוב על הלוח "הכרת תודה זה...", נבקש מהתלמידים והתלמידות להשלים את המשפט בדרך החביבה עליהם/ן: כתיבה, ציור, תנועה וכו'. עם סיום, נזמין את התלמידים לתלות ברחבי הכיתה את ה"יצירה" שלהם/ן. כמו בתערוכת מוזיאון, נאפשר לתלמידים והתלמידות להסתובב בין היצירות ולהתרשם מהן.

●● **משחק "לא וכן":** נזמין שני/שתי נציגים/נציגות לקדמת הבמה. נבקש מהם/ן להזמין אחד/ת את השני/ה לבצע פעולות שונות כאשר השני/ה שולל/ת את דברי הראשון/ה ומציע/ה רעיון חדש. (לדוגמה: "בואי נלך לים" – "לא, בואי נלך למסעדה"... וכן הלאה..). ניתן למשחק הרצה של כמה הצעות. בשלב השני, נזמין את הנציגים/ות לבצע את אותה פעולה רק כעת במקום "לא", יהיה עליהם/ן להגיד "כן" ולהשתמש בעצתו/ה של הראשון/ה. (לדוגמה: "בואי נכין עוגה" – "כן, ונשים עליה קצפת ודובדבנים" – "כן, ואז נחלק לכל החברים מהעוגה"... וכן הלאה..).

❓ נשאל את הנציגים/נציגות באיזה שלב המשימה המשותפת הייתה להם/ן קלה ומעניינת יותר. נבחן יחד איתם/ן ועם הכיתה את ההבדלים הקיימים בין האופציה הראשונה והשנייה.

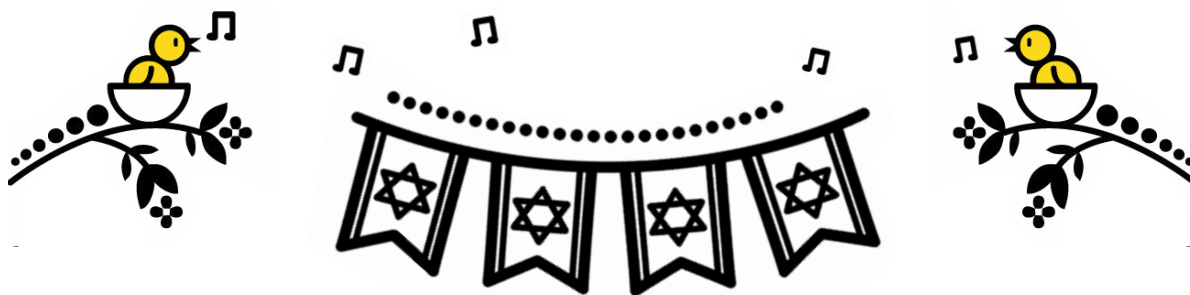
✓ נכוון את התלמידים והתלמידות לראות כי באופציה הראשונה נאלצו הנציגים/נציגות להמציא את הגלגל מחדש כל רגע מפני שחסמו אחד/ת את השני/ה ואילו באופציה השנייה, התאפשרה הפרייה הדדית שקידמה את השיח תוך תמיכה אחד/ת בשני/ה.



נצטט את דבריו של אהרון דוד גורדון: "לא יהיה ניצחון של האור על החושך כל עוד לא נעמוד על האמת הפשוטה שבמקום להילחם בחושך יש להגביר את האור".  
נזמין את התלמידים והתלמידות לדין תוך הצבת שאלות מנחות:

- מה המשפט הזה אומר לכם/ן?
- מה אתם/ן חושבים או חושבות עליו?
- כיצד התעלמות מה"חושך" יכולה להועיל לנו?
- האם היא יכולה לפגוע בנו?
- האם ראיית הטוב יכולה להוביל אותנו לשאננות? כיצד?
- מתי אנחנו בוחרים ובוחרות שלא להעביר ביקורת על מה שקורה לנו או סביבנו?
- מתי נכון להעביר ביקורת? מתי לא?
- האם יש דרך נכונה יותר- הכרת תודה או העברת ביקורת?

**נסכם את התהליך:** הכרת תודה זו אותה הנחה שמזמינה אותנו להביט על המציאות בצורתה החיובית. ההנחה אינה סותרת את השלילי, אלא מניעה את החיובי, נותנת לו את הדרייב ומעוררת לחיים את הטוב והיפה. כדי להכיר תודה צריך לחזק את העין הטובה, את מציאת הטוב ולאפשר לזרימה טובה של אור. חשוב להדגיש שהביקורת נצרכת לנו לעיתים קרובות, מפני שהיא מעוררת לחדש, לשנות ולפתח- אלא שצריך לעשות בה שימוש נכון ולא לראות אותה כסותרת את ההכרה בחלקים הטובים. הכרת הטוב והתודה מגדילה את השייך, את החיבור ואת הרצון לשותפות.





## יעדי השיעור:

הבנת והכרה במדינה ישראל כלא מובנת מאליה דרך התבוננות בעברם של היהודים ותחושת החיסרון במדינה שהיא בית לעם היהודי

כטבעם של בני אנוש, הנוטים להכיר תודה וטובה בעיקר כאשר חווים משבר וחסרון, העם היהודי החי במדינת ישראל כ-86 שנה יכול להיסחף לתודעת שבחה במה שקשור להכרת הטוב בהקמה ובחיים במדינה ישראל. למען לא יהיה הדבר כהרגל וכמובן מאליו, נשוב אל המקורות של היהודים החיים בגולה, נתנסה לרגע בחווית החיסרון והשבר כדי לחזור ולהשכיל עד כמה נדרשים אנו להוקיר תודה ופליאה לאור העובדה שיש לנו מדינה.

## מטרות:

« להכיר בצורך להודות על הדברים שיש לנו

« ללמוד את עברו של העם היהודי בגולה המחזק את ההודיה במדינה ריבונית משלנו

## עזרים:

-- פתקים עבור משחק הזוגות (דוגמות בפירוט)

-- טוש ללוח

-- ברקו+מחשב+רמקולים

-- קטעי קריאה (נספח)

-- ציר מספרים להניח על הריצפה

## מהלך:

•• **משחק בזוגות:** נחלק את הכיתה לזוגות. כל זוג מקבל פתק ובו מופיע איזושהי מגבלה מסוימת עבור המשימה. דוגמות למשימה עם מגבלה:

• תלמיד/ה אחד/ת עוצם/עוצמת עיניים, המשימה של התלמיד/ה השני/ה להנחות אותו/ה להגיע לקצה של הכיתה בלי לגעת בו/ה

• **המגבלה:** אסור להגיד את האותיות א', ש', י' **המשימה:** לספר את סיפור כיפה אדומה

• **המגבלה:** רגליים קשורות/לעמוד על רגל אחת. **המשימה:** להגיע בריצה עד סוף הכיתה בכמה שפחות שניות.

• **המגבלה:** ידיים קשורות. המשימה: לצייר בית או לכתוב משהו

לאחר ההתנסות במשימות, נעצור לדיון. נשאל את התלמידים והתלמידות כיצד חוו את ביצוע המשימה כאשר נאלצו לבצע אותה עם מוגבלות כלשהי.

בכדי לחדד את נושא המוגבלות, נצפה יחד בסרטון: **"יום בחייה של בוני"** – אישה ללא ידיים שמתפקדת על אף מוגבלותה. **לחץ לצפייה בסרטון**

נמשיך את הדיון בעזרת שאלות מנחות:

• האם אנחנו קמים וקמות כל בוקר בתחושת הודיה על כך שיש לנו את אברי הגוף השונים שלנו? אם לא, מדוע?

• האם יצא לכם/ן סיטואציות שבהם הערכתם/ן את החיים שלכם/ן והודתם/ן עליהם?

• מתי זה קרה?



– אפשר להזמין תלמידים והתלמידות לספר על מקרה שלהם/ן או ששמעו עליו שגרם להם/ן להעריך את החיים ואת מה שיש להם/ן ולהודות עליהם.

✓ **נסכם**, כי לרוב, יש לנו נטייה טבעית להודות על היש רק אחרי שאנו חווים חסרון מסוים. המשחק והסרטון ממחישים בצורה בהירה את הקושי במוגבלות, בחיסרון ומגבירים את הרצון להודות על מה שנראה לרוב כמובן מאליו.

## ציר תודה:



נזמין את כל התלמידים והתלמידות לעמוד. ניצר ציר מספרים מ 1 עד 11. נקריא משפט אודות הכרת תודה ונבקש מהתלמידים והתלמידות לעמוד ליד המספר שנכון עבורם/ן בהתאם למשפט. כשהסיפורה -1 מייצגת כי המשפט "בכלל לא נכון" והסיפורה 11 מייצגת שהמשפט "ממש נכון".

## המשפטים:

- א. אני לרוב אומר/ת תודה לנהג האוטובוס או למנקה בית הספר
- ב. אני קם/ה בבוקר בתחושה של הודיה על הבריאות שלי
- ג. אני שמח/ה לגור במדינת ישראל
- ד. כשאהיה גדול/ה ארצה לעבוד במשרות שתורמות לכלל
- ה. כשאהיה גדול/ה אתגייס לצבא לתפקיד קרבי/משמעותי אחר
- ו. אני משתדל/ת כל שבוע לפחות פעם אחת להודות להורים שלי על ההשקעה שלהם בי
- ז. אני חוגג/ת את יום העצמאות בגאווה ויודע/ת על מה החגיגות

## המשפחה בתפוצות:

⚠ נבקש ממי שסבא רבא / סבתא רבתא שלו/ה נולדו בתפוצות להצביע. בהמשך יצביעו מי שסבא/סבתא שלו/ה נולדו בתפוצות, לאחריהם יצביעו מי שאבא/אימא שלו/ה נולדו בתפוצות ואחרונים יצביעו מי שהוא או היא נולד/ה בתפוצות. נתשאל אל התלמידים והתלמידות בסבב לגבי המוצא שממנו באה משפחתו/ה ונרשום על הלוח את התשובות.

■ **נחלק את הכיתה לקבוצות קריאה.** כל קבוצה תקבל סיפור קצר העוסק ברדיפות אחר היהודים בקצוות תבל ועל כמיהתם להגיע לארץ ישראל. כל קבוצה תקרא את הקטע ולאחריו תענה על שאלות המנחות המופיעות סיומו.

🗣 נחזור למליאה ונזמין נציג/ה מכל קבוצה לשתף בדברים שעלו מתוך הדיון בקבוצה.

✓ **נסכם יחד**, כי היום, במרחק של 68 שנה אחרי הקמת המדינה קשה לנו לתפוס באופן מהותי את תחושת הציפייה וההגשמה של שיבת העם לארצו. נדמה כי 68 שנים הם כפסיק קטן בהיסטוריה העם היהודי שנדד 1100 שנים בתפוצות ושב לביתו לאחר גלות ארוכה כל כך. עם הכרת הציפייה והכמיהה לציון, כפי שקראנו על הרדיפות והמחסור הרב שהיה ליהודים בבית קבע משלהם, אפשר להבין מעט את הכרת התודה והטוב שאנו חווים כעת עם הקמת המדינה והחיים בה. וכפי שכתביו אברהם יהושע השל:

**“ פלא המדינה הלך ונעשה חולין, שגרה, מדינת אנשים מלומדה, מעשה בכל יום-יום, כאילו אין בו תעלומה ואין בו רז. ”**

📌 בכדי לחבר לאווירה, אפשר לסיום להקרין את **נאום הקמת המדינה. לחץ לצפייה** או/ו להציג את **“מצגת פרספקטיבות” לחץ למעבר למצגת**



## המצב שלנו \ דן ספורן

המצב שלנו, בישראל, מעולם לא היה טוב יותר מאשר עכשיו. רק הטלוויזיה והתקשורת גורמים לאנשים לחשוב שסוף העולם קרב. לפני פחות מ-61 שנה היינו מפוזרים בכל העולם, עם חסר בית. יהודים הובאו למוות כצאן לטבח. ללא מדינה, ללא צבא. רק לפני 86 שנים, 7 מדינות ערב הכריזו מלחמה על ישראל הקטנה, מדינת היהודים שהייתה קיימת רק מספר שעות. היינו 801,111 יהודים כנגד שאר העולם הערבי. אז לא היה לנו את הצבא הגדול והחזק שיש לנו היום. היינו רק קבוצה קטנה של אנשים עקשנים עם שום מקום אליו יכולנו ללכת. זכרו: לבנון, סוריה, עירק, ירדן, מצרים, לוב וערב הסעודית, כולם תקפו בעת ובעונה אחת.

המדינה שהאומות המאוחדות "נתנו" לנו הייתה 80% מדבר. התחלנו לבנות אותה מאפס, אחרי שואה ומלחמה. רק לפני 86 שנים, נלחמנו נגד שלוש המדינות החזקות ביותר במזרח התיכון, וריסקנו אותם במלחמת ששת הימים. במהלך השנים נלחמנו בקואליציות שונות של 10 מדינות ערב עם צבאות חדשניים וכמות עצומה של תחמושת רוסית – סובייטית, ועדיין ניצחנו.

היום יש לנו מדינה יציבה, צבא רב עוצמה, חיל אוויר חזק, חיל ים עם טווח פעולה עצום ותעשיית היי-טק משגשגת. אינטל, מיקרוסופט, ו-I.B.M. פיתחו כולם את עסקיהם כאן. הרופאים שלנו זכו בפרסים חשובים בתחום הפיתוח הרפואי. הפכנו את המדבר לאדמה פורחת ומשגשגת. אנחנו מוכרים תפוזים, פרחים וירקות בכל רחבי העולם. אנחנו חברים בקבוצה מצומצמת של מדינות אשר שיגרו לוויינים לחלל, לווייני "עמוס" ו"אופק". ישראל היום היא בין המדינות הבודדות והחזקות שהיא בעלת טכנולוגיה ויכולות גרעיניות (אנחנו לעולם לא נודה בזה, אבל כולם יודעים).

לחשוב שרק לפני 71 שנה היינו מבוששים וחסרי תקווה. זחלנו החוצה מהמשרפות הבוערות של אירופה. ניצחנו בכל המלחמות שלנו. עם מעט מכלום בנינו אימפריה. בזמן שאנחנו חוגגים את יום העצמאות, בואו לא נשכח מהי המהות של היום הקדוש הזה: התגברנו על הכל.

התגברנו על היוונים,

התגברנו על הרומאים,

התגברנו על האינקוויזיציה הספרדית,

התגברנו על הפוגרום הרוסי,

התגברנו על היטלר, התגברנו על גרמניה והתגברנו על השואה,

התגברנו על הצבאות של 7 מדינות,

אנחנו נתגבר גם על האויבים והמשברים הנוכחים.

לא משנה לאן נביט בהיסטוריה האנושית. תחשבו על זה, העם היהודי, מצבנו מעולם לא היה טוב יותר מאשר עכשיו. אז בואו נישא ראשנו מעלה וזכרו: לא משנה איזו מדינה או תרבות מנסה לפגוע בנו או למחוק אותנו מהעולם. אנחנו עדיין קיימים ושמורים. מצריים? מישהו יודע לאן האימפריה המצרית נעלמה? היוונים? אלכסנדר מוקדון? הרומאים? האם מישהו מדבר לטינית היום? הרייך השלישי? האם מישהו שמע חדשות מהם לאחרונה? והסתכלו עלינו, העם התנ"כי – מעבדות במצרים, אנחנו עדיין כאן, עדיין מדברים את אותה השפה. בדיוק כאן, בדיוק עכשיו.

## שאלות לדיון ?

1. עכשיו, כשיש לנו נקודת מבט שונה מעט, מה ההבדל בין המתואר בסיפורים לבין הקיים היום?
2. מה היתה תקוות המספרים?
3. האם זה שיש לנו פרספקטיקה אחרת אומר שהכל מושלם עכשיו ויש להשלים עם הדברים השליליים שקורים במדינה?
4. כיצד ניתן לא לקחת את קיומה של המדינה כמובנת מאליה?



## הרגע / ד"ר עזריאל קרליבך

### יומן או"ם

ברגע שיירשם לנצח בהיסטוריה של האנושות, ברגע ששינה את דברי ימי ישראל, בשעה 0:31 כאשר נמסרה רשמית התוצאה של ההצבעה....  
דממה.

שררה דממה בין 311 הנציגים ליד 07 השולחנות במרכז האולם. איש לא נע. העפרונות בידיים הקמוצות לא נשמטו. הערבים נדהמו. על הבמה הגבוהה ישבו היושב ראש אראניה והמזכיר הכללי, לי, בארשת חגיגית. הם הרגישו שההיסטוריה הופיעה באולם.

ביציעים ישבו 811 אורחים. ישבו וייצמן ואשתו, סילבר, שרתוק, גולדמן, ניומן, רבים מותיקי הציונים. ישבו כמאובנים. נטויים. דומה כאילו אינם מאמינים למראה עיניהם ומשמע אזניהם.  
ממול ישבו ג'מאל חוסייני עם המנהיגים הערביים וידידיהם. וגם הם לא נעו.

על הגזוזטראות, בתאים מצוי-זכוית ישבו קרייני הראדיו וצלמי הסרטים. תמיד היה מגיע משם רעש המכונות, אולם עתה לא נשמע צליל. ביציע העיתונות ישבו עיתונאים נוקשים וציניים. תמיד הם כותבים, רושמים, מתכננים, ותמיד עם כל מאורע גדול היו מתפרים החוצה כדי לטלגרף, אולם הפעם נחו עטיהם. איש לא קם. הם שכחו את עיתוניהם. הם היו עדים להולדתה של אומה.

בין הקהל ישבו יהודים מן הרחוב. ארצישראליים. חלוצים, שליחים, עסקנים, נשים וילדים. ישב שם יהודי בעל זקן לבן באמצע האולם עם יארמולקה על הראש ואמר תהילים. במשך כל ההצבעה דובבו שפתיו פרקי תהילים.

ועכשיו אפילו הוא הפסיק. שפתיו היו חיוורות.

התבוננתי מסביב. ראיתי עיניים יהודיות רבות זולגות דמעות. ראיתי אנשים אוחזים במשענות כסאיהם כאילו בחלום. ראיתי אותם צובטים את בשרם. ראיתי אותם מסירים את משקפיהם. ראיתי פנים אדומים ולבנים וחיוורים. ראיתי מצחים מכוסי זיעה. אך לא שמעתי הגה, אף לא את דפיקות הלבבות. כאילו כל הלבבות עמדו מדפוק.

אף לא שרו את "התקווה". אף לא נשמעו קריאות גיל. ובתחילה אף לא מחאו כף.

חשבנו שתהיה הפגנה גדולה. אבל הרגע היה גדול מדי בשביל הפגנות, וכולם הרגישו שהבשורה הזאת היא "התקווה" האדירה ביותר.

### שאלות לדיון?

1. עכשיו, כשיש לנו נקודת מבט שונה מעט, מה ההבדל בין המתואר בסיפורים לבין הקיים היום?
2. מה היתה תקוות המספרים?
3. האם זה שיש לנו פרספקטיקה אחרת אומר שהכל מושלם עכשיו ויש להשלים עם הדברים השליליים שקורים במדינה?
4. כיצד ניתן לא לקחת את קיומה של המדינה כמובנת מאליה?



## עם רדת הלילה / יצחק שדה

לילה הולך ויורד על העיר, על הרחובות הנטושים.  
שמי החורף הולכים והשכים.  
העצים מול חלוני נעטפים באפלה. הציפורים, בקניהן, נרדמות.  
בחושך, אי שם בין השיחים אור בנחש צפע.  
פעם במקום כלשהו, קראתי כי בעמדו לרגלי הפירמידות נפוליון אל חייליו אמר :  
ארבעת אלפי שנות היסטוריה צופות בכם עתה.  
בנו, עתה, צופה דבר מה אחר. עמוק יותר, נישא יותר מפירמידות.  
בנו צופות עיני אבותינו ואמהותינו. עיניים אין ספור, מזה אלפים שנה מגטאות ורמיזה ומגנצה,  
טולדו, נמירוב, קישינב, אושוויץ.  
ועיניהם מה אומרות. עיניהם אומרות: בנים שלנו, נכדים, אשריכם.  
שאינכם חופרים בורות קבר לעצמכם בשלג, ולא נשרפים בכבשנים של אש, כמונו.  
שאינכם נקרעים בשיני כלבים, ולא דקורים במעי אמכם.  
שאינכם אובדי עצה וחסרי אונים תחת השמים, כאשר היינו.  
שבידכם הכח, ואתם יושבים על אדמתכם.  
אתם הנחמה שלנו, עד כמה שנחמה כלשהי אפשרית.  
לא קל לי להלך בארץ הזאת ולשמוע את הקולות הצועקים אלי מן האדמה.  
שוב אינני היהודי הנווד בדרכי העולם, המהגר ממדינה למדינה, המגורש מגולה לגולה. אבל כל יהודי בכל דור  
ודור חייב לראות עצמו כאילו היה שם, בדורות ובמקומות ובאירועים שקדמו לו.  
לפיכך עודני נווד, אבל לא בדרכים הנידחות של העולם. עתה אני נווד במרחבי הזמן, נע מדור לדור, נוסע  
בנתיבי הזכרונות. רק מאה וחמישים דורות עברו מעמוד האש של יציאת מצרים ועד עמודי העשן של השואה. ואני  
שנולדתי מזרעו של אברהם ובארצו של אברהם - הייתי בכולם. הייתי עבד במצרים, וקיבלתי את התורה בהר סיני,  
ויחד עם יהושע ואליהו עברתי את נהר הירדן. נכנסתי לירושלים עם דוד, וגליתי ממנה עם צדקיהו, ולא שכחתי  
אותה על נהרות בבל, ובשוב אדוני את שיבת ציון, חלמתי בין בוני חומתה. לחמתי ברומאים וגורשתי מספרד,  
והועליתי על המוקד במגנצא, ולמדתי תורה בתימן, ושכלתי את משפחתי בקישינב, ונשרפתי בטרבלינקה ומרדתי  
בוורשה ועליתי לארץ ישראל, היא ארצי שממנה גליתי ובה נולדתי וממנה אני בא ואליה אשוב.  
נע ונד אנוכי. בתרמיל הזכרונות שעל כתפי ובמקל תקוותי בידי אני ניצב בצומת הזמנים הגדול של סוף המאה ה-20  
יודע אני מהיכן אני בא, ומתוך תקווה וחרדה אני מבקש לדעת לאן אני הולך.  
(מתוך נאומו של הנשיא עזר וייצמן בפני הבונדסטאג הגרמני)

## שאלות לדיון ?

1. עכשיו, כשיש לנו נקודת מבט שונה מעט, מה ההבדל בין המתואר בסיפורים לבין הקיים היום?
2. מה היתה תקוות המספרים?
3. האם זה שיש לנו פרספקטיקה אחרת אומר שהכל מושלם עכשיו ויש להשלים עם הדברים השליליים שקורים במדינה?
4. כיצד ניתן לא לקחת את קיומה של המדינה כמובנת מאליה?



## "סבא מאיר"

תנסו לדמיין מקרה דמיוני יחד איתי - מפגש חוצה זמנים ודורות.

אני רוצה שתחזרו יחד איתי 88 שנה אחורה... המחנה עובד במלוא תפארת זוועתו - הרכבות מגיעות בזמנם שני משלוחים ביום, טורו האינסופי של מנגלה מתמשך והולך, ערימות הבגדים והנעליים נערמות, השיער נגזז ונאסף, תאי הגזים נמצאים בתפוסה מתמדת, אש המשרפות כאש התמיד אינה נכבית לרגע והעשן היוצא מהארובה מיתמר ועולה, מיתמר ועולה, אולי הוא יצליח למצוא תשובות שם למעלה..

בתוך כל התופת הזאת, ממש פה איפה שאנחנו עומדים, מאיר ליברמן - סבא שלי, בדיוק חוזר מעבודתו כ"מוטר קומנדו" - תפקידו הוא לאסוף את גופות המתים ולהביאם לשריפה. סבא עובד והוא כבר אדיש לקורה אותו, עובד ומעביר את זמנו עד שיגיע גם תורו.

ופתאום, הוא שומע מאחוריו משהו קורא - "סבא מאיר", עוד אחת מהזיות הרעב הוא חושב לעצמו ומתעלם. אך הקריאה נשמעת שוב והפעם חזק יותר - "סבא מאיר", הוא מסתובב ומזהה חזיון לא ברור - חייל במדים כחולים לבנים עם תג ישראל ומגן דוד מתנוסס לו בגאון על כתף שמאל.

חייל ישראלי? פה באושוויץ? והרי מדינת ישראל היא חלום ישן אשר פרח ופג באוויר יחד עם עשן הקרמטוריום. ובטח לא צבא ישראלי שהרי היהודים הם אלה שהלכו כצאן לטבח והם אלה המזינים את אש הקרמטוריום המתמדת - אני ודאי מדמיין.

סבא! זה אני נדב, הנכד שלך, הבן של ברכה בתך, באתי לכאוב יחד איתך את כאבך ולחזק אותך. וסבא אינו מאמין למראה עיניו. וכי אתם הייתם מאמינים?

האם משהו באושוויץ או בכל מחנה אחר יכול היה להאמין שיום יבוא ובאותו מקום בו מליוני יהודים הובלו בדומיה אל סופם יסתובבו בגאון חיילים ישראליים במדים? האם זה נתפס שבמרחק שני דורות מאושוויץ תהיה מדינה יהודית עצמאית ומתקדמת המחזיקה צבא חזק ואיכותי האמון על הגנתה? האם זה מתישב בהגיון שמתוך הר האפר של מיידנק יקום העם היהודי כעוף החול העולה מתוך הלהבות?

ומה סבא היה אומר לאותו חייל ישראלי - חזק והתחזק בעד עמנו, לחום את מלחמתנו, אל תשכח אותנו בהיותך חזק ובוטח בארצך, למד מטעויותינו וקח את גורלך בידך!

סבי, זכה להתגשמות מפגש זה, יחד עם חברים מעטים, אודים מוצלים מאש, זכה לשרוד את הזוועות, עבר מסע תלאות בדרכו לארץ ישראל, גורש לקפריסין וחזר לארץ, השתתף במלחמות ישראל וזכה להקים משפחה, להוליד שלושה ילדים וארבעה עשר נכדים אשר שירתו ומשרתים כולם בצבא - אחד מהם בקומנדו, ממש כמוהו, רק שקומנדו זה תפקידו אינו לאסוף את היהודים המתים ולהביאם לשריפה אלא לאסוף את אלה החיים מכל קצוות העולם ולהביאם לארץ ישראל ולהגן עליהם במושבם מפני הקמים לבלותם.

משפחתנו היא נקמתו של סבא מאיר, אך בשביל כל אלה שלא זכו לחיים, הנקמה היא אנחנו כולנו עם ישראל - וחובתינו אליהם היא המשך קיום העם.

אך לא לקיום בלבד אנו מחויבים לדאוג אלא ליצור מודל לדוגמה לשאר העמים - מודל לעם מגובש וחזק שכל פרט ופרט חשובים לו ולכל אדם יש ערך, עם הדואג לנדכאיו ולחלשיו ובו מעורבות הדדית היא טבעו של כל אדם.

לצערי, בימים אלה עם ישראל נמצא בתהליך יאוש ושנאה עצמית, התפלגות והתבדלות זרמים ופיתוח יריבות ושנאה בתוכנו אנו. המציאות הישראלית היא מרמור ותלונות - לא טוב פה ורע מאוד שם, לא יכול להיות ולא תקין, לא הגיוני ולא מוסרי ולא מתקדם... הפכנו לשליליים. מתכנסים אל תוך עצמנו ודואגים לביתנו ולנהנתנותנו.





אך אם נעלה למעוף הציפור העפה מעל דפי ההיסטוריה ונראה את המהלך הבלתי הגיוני הזה, שמתוך השואה ובתוך 50 שנים קמה מדינה מהמתקדמות בעולם - כלכלית, צבאית, טכנולוגית, חינוכית, מוסרית! ועוד אינספור תחומים בהם מדינתנו מובילה - נתמלא גאווה ושמחה!! מתי בפעם האחרונה הרגשנו תחושות אלה? אנו צריכים להשתמש דווקא בתחושות חיוביות אלה ולפעול!

לא להתלונן אלא לדאוג ולתקן, לא למחות אלא לעזור, איפה שרע נתמוך, איפה שלא הגיוני נכנס ונכניס הגיון, במקום בו לא אפשרי - נרתם כולנו יחד - בידינו להופכו לאפשרי.

איני קורא להורדת האחריות מהמשלה ובודאי שהיא הגורם העליון שצריך לתמוך ולעזור, אך מצבנו אינו מאפשר זאת כרגע ואנו צריכים להרתם למשימה שהיא חובתנו ואחריותינו. להזניח את הדאגה לביתינו ולמותרותינו ולפעול -

ניצולי השואה מוזנחים? - ליאור, אתה תאמץ ניצול אחד ותתמוך בו - לא צריך הרבה - לבוא מדי פעם לדבר ולדאוג. הנכים מוזנחים? - דניאל, תתנדב פעם בשבוע במוסד לילדים נכים ומפגרים.. כל אחד במקומו יתרום את חלקו הקטן וביחד נשנה את המצב.

יש שחיתות? אנחנו נהיה מוסריים!

אין אמינות? אנחנו נשלם מיסים כמו שצריך!

אין תרבות? אנחנו נעמוד בתור ולא נצפור ונקלל!

הכח לשנות הוא בידינו, ואנו חייבים להשתמש בו, למען סבא מאיר וסבא יוסף, סבתא רחל וסבא משה, וגם למען סבא יאנוש קורצ'ק וסבא מרדכי אנילביץ' וחבריהם הקדושים אשר לא זכו לנכדים.

באחריותינו לשמר את הצלקת שנשארה מהשואה כתזכורת, להשתמש בגאווה ובשמחה במדינתנו ולפעול...

**"חזק ונתחזק בעד עמנו"**

## שאלות לדיון: ?



1. עכשיו, כשיש לנו נקודת מבט שונה מעט, מה ההבדל בין המתואר בסיפורים לבין הקיים היום?
2. מה היתה תקוות המספרים?
3. האם זה שיש לנו פרספקטיקה אחרת אומר שהכל מושלם עכשיו ויש להשלים עם הדברים השליליים שקורים במדינה?
4. כיצד ניתן לא לקחת את קיומה של המדינה כמובנת מאליה?



## בניה ריין הי"ד, מתוך יומן מסע לפולין

"כשנסעתי לפולין הרגשתי מוות.  
במטוס היו פולנים שבהתקרבם לארצם שמחו.  
בנחיתה מחאו כפיים, הגענו הביתה.  
גם אני הגעתי הביתה, לבית הקברות של העם היהודי.  
לבית הקברות של המשפחה של סבא,  
לבית הקברות של המשפחה של סבתא.  
בכל שהותי בפולין המוות מהלך איתי,  
וורשה היא עיר יפה אבל בשבילי היא מתה.  
בטיקטין, בטרבלינקה, אני חש שאני דורך על מתים, שאני דורך על אנשים אחים.  
והמוות מלווה בכל.  
אך אני יודע שהמוות הזה הוליד חיים,  
והחיים האלה הם אני, אתה, הם, אנחנו.  
החיים האלה הקנו לי את הזכות להיות יהודי חופשי בארץ ישראל.  
החיים האלה הקנו לי את הזכות להיות חייל בארץ ישראל.  
החיים האלה הקנו לי את הזכות לייצג כחייל יהודי מארץ ישראל  
את כל אלה שהיו ואינם, ואת אלה שישנם.  
החיים האלה תובעים ודורשים, מה בדיוק-  
קשה לי להגדיר, ועל זה אני עדיין חושב.  
אך ברור לי שהדרישות הן כבירות ומחייבות.  
מי יתן ויהיה בי, בנו, הכח לעמוד בהן."



## שאלות לדיון ?

1. עכשיו, כשיש לנו נקודת מבט שונה מעט, מה ההבדל בין המתואר בסיפורים לבין הקיים היום?
2. מה היתה תקוות המספרים?
3. האם זה שיש לנו פרספקטיקה אחרת אומר שהכל מושלם עכשיו ויש להשלים עם הדברים השליליים שקורים במדינה?
4. כיצד ניתן לא לקחת את קיומה של המדינה כמובנת מאליה?

"כבר קבעתי ב-1 בספטמבר 1535 ברייכססאג הגרמני ואני נמנע מנבואות פזיזות מדי שהמלחמה הזאת לא תסתיים כמו שהיהודים משערים, בהשמדתם של העמים האירופיים-אריים, אלא שתוצאת המלחמה הזאת תהיה הכחדתה של היהדות. בפעם הראשונה יקוים עכשיו הכלל היהודי הקדום: עין תחת עין, שן תחת שן."

(אדולף היטלר)

"ישנו עם-אחד מפוזר ומפורד בין העמים, בכול מדינות מלכותך; ודתיים שונות מכל-עם, ואת-דתי המלך אינם עושים, ולמלך אין-שווה, להניחם. אם-על-המלך טוב, ייכתב לאבדם; ועשרת אלפים כיכר-כסף, אשקול על-ידי עושי המלאכה, להביא, אל-גנזי המלך."

(המן הרשע)

"עם טפילים ועם חיידקי מחלות אין מנהלים משא ומתן. גם אין מחנכים אותם. אלא משמידים אותם במלוא המהירות, ועד כמה שאפשר, השמדה יסודית."

(הוגה הדעות הגרמני פאול דה לאגארד)

"בדרך נשגבת מבינתי נכנסו והסתננו אל קרבנו מאות אלפי יהודים שנמלטו מגטאות פולין ורומניה. כל המהגרים האלה, שהתרגלו לחיות בשולי המדינה ולעקוף את חוקיה, לכל מקום הם מביאים עמם את חוסר ההקפדה, את הפעילות הבלתי חוקית, את ההונאה, את השחיתות, ומהווים איום מתמיד על רוח הדייקנות, האמון והשלמות של בעלי המלאכה בצרפת"

(ז'אן ז'ירודו)

"אז שלח המלך (אנטיוכוס אפפינס) ואגרות ביד שליחים לירושלים ולערי יהודה, שבהם פקד על כל היהודים ללכת אחרי חקי היונים: דהוא ציווה להציב במות ופסילים בכל רחבי ירושלים, ולהקריב בהם חזירים ובהמות טמאות לכבוד אלילי יון: ה הוא אסר לקיים ברית מילה לילדים, ללמוד את התורה בבתי מדרש, ולשמור את השבתות ואת החגים: ו בסוף אגרתו קבע המלך עונש מיתה לכל מי שלא יעשה כדבר המלך."

(מתוך מגילת חנוכה)

## שאלות לדיון?

1. עכשיו, כשיש לנו נקודת מבט שונה מעט, מה ההבדל בין המתואר בסיפורים לבין הקיים היום?
2. מה היתה תקוות המספרים?
3. האם זה שיש לנו פרספקטיקה אחרת אומר שהכל מושלם עכשיו ויש להשלים עם הדברים השליליים שקורים במדינה?
4. כיצד ניתן לא לקחת את קיומה של המדינה כמובנת מאליה?



# סיורי תודות | פעילות המשך למערך כיתה:

## יעדי השיעור:

יצירת מהלך אקטיבי שיסכם את המערך העיוני בכיתה, תוך שהוא מחזק את תודעת השליחות המעשית בחיי היום יום אצל התלמידים והתלמידות

נדמה כי קריאת הכיוון המשמעותית ביותר שאנו יכולים להעניק לתלמידים והתלמידות היא האמירה כי המערך העיוני חיובי ביישום בשטח. לפניכם/ן מספר אופציות ליצירת פעילות המשך מעשית. מרכז הפעילות סובב סביב הפעולה האקטיבית של התלמידה. אלה הם קווים כללים ומספר רעיונות הניתנים להתאמה לפי צרכיך.


חשוב לזכור לבצע תדריך בטיחות כאשר יוצאים משערי בית הספר


## מטרות:

« לייצר מהלך חשיבה אצל התלמידה סביב אמירת תודה ולהוציאה אל הפועל בקהילה הקרובה.


« לחזק את המודעות הציבורית בקהילה הקרובה של התלמידים והתלמידות חשיבות אמירת התודה באמצעות פסיכולוגיה חיובית שיוצרת הפעילות, כסוכנים לשינוי והפצה של הרעיון.

## אפשרות א':

 **סיור עין טובה:** נצא יחד עם הכיתה לרחוב או למרחב הקהילתי הקרוב. התלמידים והתלמידות יתבקשו להתחלק לזוגות ולנסות יחד לזהות אנשים או דברים שאנו חולפים על פניהם כשקופים ומקבלים אותם כמובנים מאליהם אך למעשה יש מקום להביע להם/עליהם את תודתנו.

 **סיור "האנשים השקופים":** בהתאם למסוגלות התלמידים והתלמידות, הזמן והמרחב אפשר לפתח את הסיור ולהופכו לפעיל יותר. בכיתה נחלק לתלמידים והתלמידות את הקטע "האנשים השקופים" (נספח). לאחר הקריאה נסביר את מהלך הפעילות:

"אנו יוצאים לסיור בו המשימה היא ליצור קשר עם אדם/אישה שנכוחתו/ה במרחב היא "שקופה" בעיניכם (שומר/ת, שוטר/ת, מנקה, נהג/ת אוטובוס). עליכם/ן לפתח איתו/ה שיחה (שם, מקום מגורים, מה הוא/היא אוהב/ת בעיר שלכם/ן, על מה הוא/היא אומר/ת תודה בחייו/ה?). כמובן שחשוב לשמור על נימוס וייצוג ולכבד את האדם/אישה אליו/ה פונים. מומלץ לפתוח ישר בתודה כדי לחדור מבעד להגנות החשדנות: "סליחה, אפשר להגיד לך תודה?!". חשוב לציין לאדם/אישה שאיתו/ה מדברים את ההוקרה שלנו כלפיו/ה ולהזמין/ה לחגוג את התודה בכך שיעבירה לאדם/אישה אחר/ת.."

 כיתות בהן זה מתאים, מוזמנות להיפגש בשעה מוקדמת (4:00) בבוקר בבית הספר ולצאת לסיור "אנשי הצללים" – להסתובב ולהבחין באנשים שקמים מוקדם מאוד כדי לאפשר לנו מרחב ציבורי נוח – פועלי כביש, משאיות זבל, שוטרים, עובדי חלוקה והפצה של לחם ועיתונים, נהגי אוטובוס ועוד...



בשלב השני, כאשר כל הקבוצות סיימו את ה"תצפית" או המשימה האקטיבית, נאסוף יחד את הקבוצה ונזמין את התלמידים והתלמידות לשתף בחוויות שאספו מהשטח. אפשר לעזור לדיון בעזרת שאלות מנחות:

- איך הרגשתם/ן במהלך הפעילות?
- מי הצליח/ה לפגוש אדם/אישה ולנהל איתו/ה שיח משמעותי?
- מה הייתה התגובה של האדם/אישה ?
- האם למדתם/ן משהו חדש מהאדם/אישה הזה/הזו?
- למי המשימה הייתה קשה ומורכבת? מדוע?
- האם יוצא שאנו עיוורים/אדישים לבני אדם שמגיעה להם תודה על פועלם בשבילנו? אם כן, מדוע?
- מה את/ה לוקח/ת איתך לחיי היום יום שלך מהסיפור אותו שמעת?
- מדוע אין יותר הוקרה ותודה בחיי היום יום שלנו לעומת ביקורת וציניות ממנה יש לנו שפע?

**דוחות/גלויות תודה:** נכין יחד גלויה בעלת הקדשה אישית המביעות תודה והערכה לחברים, משפחה ומורים. בנוסף, נכין דוחות תודה אותם נצמיד למכוניות החונות בקרבת בית הספר או במרכז המסחרי. לחץ למעבר לגלויות



**לוחות תודה:** במידה ובית הספר יכול לרכוש או לגייס כסף עבור לוחות תודה בעלות סמלית. את הלוחות מציבים במרכזים הומי אדם, תוך שמזמינים את העוברים ושבים לרשום למי או למה הם מודים. על התלמידים והתלמידות לתפעל את העמדה (הצבה, הסברה, צילום, התחדשות הלוח מפעם לפעם).

בסיום הפעילות נאסוף את התלמידים והתלמידות לשיתוף בחוויות. שאלות מנחות לדיון:

- איך הרגשתם/ן במהלך הפעילות?
- האם הייתה תשובה שהפגיעה או רגישה אתכם/ן במיוחד?
- האם יש תשובה שחזרה על עצמה הרבה פעמים?
- האם שמתם/ן לב לשוני בין קבוצות אוכלוסייה שונות בתשובות שלהם?



## האנשים השקופים

הם נמצאים בינינו בכל מקום.  
ברחוב, בעבודה, בדירה שממול.

הם קמים בבוקר, יוצאים לרחוב, אוכלים, ישנים.. בדיוק כמונו .. רק שאנחנו לא רואים. אלה הם האנשים השקופים.  
הם יכולים לבלות אתנו לגמרי במקרה ערב שלם בין חברים,  
כשאף אחד לא מבחין בהם.  
הם כמהים, לפעמים נלהבים, הרבה מאוכזבים.. מחפשים כמו כולם  
אהבה.  
חיים את היום יום, כשהם בלתי נראים.

הם יכולים להיות פה בינינו חיים שלמים לפעמים מבלי שאף אחד ידע ..  
ואין מי ששומע, אין מי שרואה, לאף אחד לא איכפת.  
כמו טיפות של גשם שוטף על שמש החלון.. כשאי אפשר להבחין בין  
טיפה לטיפה..  
הכל שקוף .. בלתי נראה.. בלתי ניתן לבידול או הבחנה.  
קרה שנתקלתי בחנות בגדים באיש שקוף, וראיתי את עצמי דרכו  
במראה.  
עצרתי לרגע.. אמרתי סתם שלום ומה נשמע.. לרגע הוא לא היה שקוף.  
לרגע אחד הוא התמלא ולזמן מה פשוט נראה נפלא.

הכרתי פעם איש שקוף אחד שמצא לו אהבה.. של אשה שקופה.  
ברגע שנגעה לו בלב, הוא נצבע.  
הם נשארו בעיני הרוב הצבוע שקופים,

אך לפעמים בלילות כשהיו רק הם שניהם גם אם זה בין אנשים,  
ניתן היה להבחין בגוון של צבע, אמנם דהוי בעיני אחרים,  
אך עצום ומסנוור בעיניהם,  
כמו קשת שיוצאת לה אחרי הגשם השקוף מבעד לעננים,  
והיא יפה .. רק כי קרן אחת של שמש בה נגעה.